

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-646712-II-10/ST

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 6 maja 2010 r.

Pan Andrzej Seremet

Prokurator Generalny

Wzajemny Bemie Prokuratorskie

W związku z katastrofą lotniczą jak miała miejsce w dniu 10 kwietnia 2010 r. pod Smoleńskiem Wojskowa Prokuratura Okręgowa w Warszawie prowadzi śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania katastrofy w ruchu powietrznym, w wyniku której śmierć ponieśli wszyscy pasażerowie samolotu Tu-154M, w tym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński oraz członkowie załogi samolotu, tj. o czyn z art. 173 § 2 i 4 k. p. k. Sprawa ta, z uwagi na fakt, że w katastrofie lotniczej zginęło szereg osób pełniących ważne funkcje publiczne, włącznie z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej będącym najwyższym przedstawicielem Państwa Polskiego, budzi zrozumiałe zainteresowanie opinii publicznej. Stąd też, pomimo że od katastrofy lotniczej minął prawie miesiąc, sprawa powyższa jest przedmiotem licznych publikacji prasowych, radiowych i telewizyjnych. Jednakże ze względu na niewielki zakres informacji przekazywanych przez prokuraturę publikacje te w dużej części oparte są na spekulacjach i domysłach. W związku z tym pojawia się wiele przypuszczeń i teorii, również tych najbardziej nieprawdopodobnych, dotyczących rzeczywistych przyczyn katastrofy lotniczej.

Niewątpliwie przedstawienie ustaleń śledztwa prowadzonego przez prokuraturę nie jest możliwe w tak krótkim czasie z tej prostej przyczyny, że ustaleń tych jeszcze nie ma. Ponadto zgodnie z regułami zawartymi w Kodeksie postępowania karnego, postępowanie

przygotowawcze toczy się według zasad tajności. Jednakże - jak się wydaje - właśnie z uwagi na rangę owego zdarzenia i jego skutki dotyczące przecież fundamentów funkcjonowania państwa, prokuratura powinna szeroko przedstawiać obywatelom informację o czynnościach podejmowanych w sprawie, nawet wówczas gdy ze względu na zasadę tajności nie jest możliwe ujawnienie treści tych czynności. I wcale nie chodzi tutaj o zaspokojenie ciekawości opinii publicznej, lecz o realizację konstytucyjnego prawa podmiotowego przysługującego obywatelom. W myśl bowiem art. 61 ust. 1 Konstytucji RP obywatele mają prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (por. m. in. wyrok z dnia 15 października 2009 r., sygn. akt K 26/08, OTK z 2009 r., Nr 9/A, poz. 135) wskazuje się, iż powszechny i szeroki dostęp do informacji publicznej stanowi niezbędną przesłankę istnienia społeczeństwa obywatelskiego, a co za tym idzie - urzeczywistnienia demokratycznych zasad funkcjonowania władzy publicznej w polskim państwie prawnym. Dostęp do informacji publicznej jest bowiem, z jednej strony, warunkiem świadomego uczestnictwa obywateli w podejmowaniu rozstrzygnięć władczych, a z drugiej umożliwia efektywną kontrolę obywatelską działań podejmowanych przez organy władzy publicznej. Dlatego też w demokratycznym społeczeństwie podstawowym prawem jest wiedzieć i być poinformowanym o tym, co i dlaczego czynią władze publiczne.

W świetle powyższego również na prokuraturze jako organie władzy publicznej spoczywa nie tylko obowiązek prowadzenia postępowania przygotowawczego, lecz również obowiązek realizacji przysługującego obywatelom z mocy art. 61 ust. 1 Konstytucji RP prawa do informacji. Wskazać należy, że stosownie do art. 61 ust. 4 Konstytucji RP tryb udzielania informacji o działalności organów publicznych oraz osób pełniących funkcje publiczne określają ustawy. W związku z tym w interesującym zakresie szczególne znaczenie trzeba przypisać art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do

informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.), zgodnie z którym nie można ograniczać dostępu do informacji o sprawach rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, w szczególności w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym ze względu na ochroną interesu strony, jeżeli postępowanie dotyczy władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne - w zakresie tych zadań lub funkcji.

Niewątpliwie postępowanie przygotowawcze prowadzone przez Wojskową Prokuraturę Okręgową w Warszawie mieści się w granicach zakreślonych art. 5 ust. 3 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Tym samym w tym zakresie dochodzi do ograniczenia zasady tajności postępowania przygotowawczego wynikającej z przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Tymczasem dotychczas prokuratura w dość powszechnym odczuciu przekazuje jedynie bardzo skąpe informacje dotyczące prowadzonego postępowania przygotowawczego. Brak informacji o podejmowanych czynnościach procesowych rodzi zaś wspomniane już na wstępie spekulacje i domysły w środkach masowego przekazu. Może także być traktowany jako próba uchylenia się od realizacji leżącego po stronie prokuratury obowiązku informowania obywateli o swojej działalności.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi zaś na straży praw obywatelskich określonych w Konstytucji, w tym prawa określonego w art. 61 ust. 1 Konstytucji RP. Dlatego też, stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) przekazuję Panu Prokuratorowi powyżej uwagi w celu zapewnienia pełnej realizacji prawa obywateli do informacji o postępowaniu prowadzonym w sprawie katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem. Będę wdzięczny za stanowisko Pana Prokuratora w tej sprawie.

z poważaniem

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk